

IZHAJA VSAKI DAN

toš ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamežne šte. se prodajajo po 2 nvč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šte. po 5 nvč. (10 stot.).

OLASJI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, ovrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka dodatna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlanske naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: celotno letno K 520, pol leta 260.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEPAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Nacionalna tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Politično društvo Edinost

sklicuje

javni shod

v nedeljo dne 12. decembra

o 11. uri predpoludne

v gledališčno dvorano „Narodn. doma“.

DNEVNI RED:

Naše zahteve na polju ljudskega in srednjega šolstva.

SLOVENC! Trsta in okolice! Udeležite se tega velevažnega shoda v čim večem številu.

ODBOR

POLITIČ. DRUŠTVA EDINOST.

BRZOJAVNE VESTI.

Vprašanje Lloydovega arzenala.

DUNAJ 9. Drž. posl. dr. Rybář je izročil danes ministru za trgovino resolucijo protestnega shoda N. D. O. radi Lloydovega arzenala. Minister je odgovoril, da je sedaj ponudba Lloyda še le odposlana finančnemu ministerstvu. Minister je obljubil, da se eventualna transakcija z Lloydom izvrši le ob varstvu interesov Trsta in delavstva in po zaslišanju zainteresiranih faktorjev in tržaških poslanev.

Dr. Wekerle pri cesarju.

DUNAJ 9. Ogr. biro poroča z Dunaja: Ob 12.30 se je ministrski predsednik dr. Wekerle podal v cesarsko palačo, kjer ga je cesar vsprejel v avdienci. Dr. Wekerle namerava ob 5. uri popoldne odpotovati v Budimpešto.

Italijanska ministerska kriza.

RIM 9. Stanje krize je nespremenjeno. Listi poročajo, da so listnice za uk ponujali radikalcu Cederu, ki jo je pa odklonil.

Nemški državni zbor.

BEROLIN 9. Na dnevnem redu je prvo čitanje proračuna. — K proračunu je govoril Bethman-Hollweg.

Koreja, japonska provinca.

PETROGRAD 9. V tukajšnjih oficijelnih krogih kroži govorica, da namerava Japonska v kratkem utegostiti Korejo kakor provinco.

PETROGRAD 9. „Rieč“ poroča, da je večerajšnji ministrski svet podrobno razpravljal o položaju na skrajnem Vzhodu in se osredotočil, da ne namerava Japonska izvesti vojne, pač pa se pripravja, da prekrši nekatere mednarodne dogovore.

Žrtve požara v hamburški plinarni.

HAMBURG 9. Glasom najnovejših poročil je povedano katastrofo v plinarni našlo smrt 33 oseb, skoraj vsi delavci.

Bombe na carski jahti.

PETROGRAD 9. V dumi se je razširjala govorica, da so našli na carski jahti „Standard“

dve bombi. V Jahti je bilo baje aretiranih več oseb.

Monakovo 9. — Danes je umrl slikar Herman pl. Kaulbach.

London 9. Angliška banka je znižala diskont od 5 na 4 in pol odst.

Marsilja 9. — Ladja za trebljenje „Arles“, ki je 21. oktobra odšla v Dakar, je gotovo izgubljena. Ladja, ki je bila pod poveljstvom kapitana Leacourges, je imela 21 mož posadke. Imela se je ustaviti v Gibraltaru in v Las Palmas, ali nikjer jo niso signalizirali.

Državni zbor.

DUNAJ 9. Zbornica je nadaljevala pravo prvega čitanja proračunskega provizorija. Finančni minister je pokazal na bistveni razloček med prejšnjimi proračunskimi provizoriji, ki so bili aktivni, dočim pokazuje takratni proračun primanjilje 42 mil. kron. Minister je obširno govoril o tozadevnem pokritju in o novih davkih, ki jih je treba v to svrbo. Minister je naglašal dalje, da je treba na kak način rešiti davčno vprašanje; zavaroval se je proti očitjanju, češ, da je bil predložen napačen proračun, kakor da bi bil primanjilje le fingiran in da se je določilo carinske dohodke prezidlo. Minister je nadalje zatrjeval, da ni sovražnik industrije, kakor se mu očita in da si vlada na vse načine prizadeva, kako bi odprla avstrijskim industrijskim produktom novih trgov. Tako so bile v svrbo povspesevanja našega eksporta v Argentino in Južno Ameriko predložene tozadevne paroplovne predloge in sklenilo se je podpirati razstavo v Buenos Ayresu, ki se bo vršila prihodnje leto. Konečno je minister prosil, naj zbornica v sprejme proračunski provizorij.

Posl. Bugatto je pohvalno omenil, da je „Slov. enota“ konečno opustila svoj odpor proti prehodu na dnevni red. Izjavil je pa, naj bi dnevni red veljal splošno za vse vladne predloge. Mei temi se nahaja tudi predloga o italijanski fakulteti. Stališče raznih faktorjev o tem je znano. Neumljivo je, zakaj ni močno sedaj nadaljevati razpravo štam, kjer se jo je prekinilo. — S tem, da je „Slov. enota“ prigovarjala, da se predloga odkáže proračunskemu odseku, se je stavila v protuslovje z znatičo manjšin, ki jo propoveduje. Vprašanje zopetne ustanovitve obstoječih kurzov za pravne študije v italijanskem jeziku smatrajo Italijani ne kakor izključno narodno, ampak kakor kulturno zahtevo, ki se jo mora rešiti ne glede na lokalne prepire strank.

Ako bi bila vlada naredbenim potom skušala premestiti italijansko pravno fakulteto iz Inomosta, kdo bi danes o tem več govoril. (Pritrjevanje pri Italijanih). V resnici je bila vlada ustavno opravičena, kakemu postopanju; ni pa uporabila te pravice in je izbrala pot zakona. Italijani želijo rešitve na zakonodavnem ali upravnem potu. Govornik je potem pojasnjeval, da ne tvori italijanska pravna fakulteta v Trstu nikake nevarnosti za kako narodnost države in da je nje sedež v Trstu, ne le v interesu Italijanov, ampak tudi v interesu vsakone monarhije.

Govornik je obžalovanjem konstatiral, da se na nobeni avstrijski univerzi ne predava pomorskega prava. V Avstriji se je sicer ustanovila stolica za zrakoplovstvo, ali ne misli se na ustanovitev stolice za pomorsko pravo, kakor se v Avstriji zanemara sploh vse, kar je v zvezi z morjem. Tako se je tudi iz splošnega socijalnega zavarovanja izpustilo

pomorske in ne misli se na ustanovitev novega pomorskega reda.

Govore o proračunu je govornik obžaloval, da je za Primorsko predvideno tako malo. Govornik je izjavil, da je ta dežela od vlade v proračunu popolnoma zanemarena, izlasti na polju prometa in šolstva, z ozirom na gradbo vodovodov, ureditve kolonstva, pobijanje malarije in pelagre, ureditve sodnega oboja i t. d. — Ker se tiče premeščanja Lloydovega arzenala, o katerem se je v zadnjem času mnogo razpravljalo je govornik principijelno izjavil, da smatra željo Tržačanov kakor popolnoma opravičeno, da ostane arzenal v Trstu. Ako pride pa vendar do take premestitve, je menil govornik, da bi bil Tržič prvi kraj, ki bi zato prišel v poštev, kajti ta kraj bi nudil najboljše pogoje za namješčenje arzenala. (Živahna pohvala pri Italijanih).

Za dr. Bugattom je govoril dr. Chiari, ki je odklanjal trditve, češ da bi imeli Nemci kako korist na režimu absolutizma. Koncem seje je predlagal predsednik, naj se po rešitvi prvega čitanja proračunskega provizorija postavi na dnevni red trgovinsko politični pooblastilni zakon.

Posl. dr. Okuniewski je predlagal, naj zbornica ta zakon razpravlja še le po tretjem čitanju proračunskega provizorija. Viada žuga s § 14. Trgovinsko-politični pooblastilni zakon je edino, kar ni možno izvršiti s § 14. Če se pa enkrat vladi dovoli ta zakon, zamore poslati parlament domov. — Prihodnja seja jutri.

GOVOR

drž. poslanca dra. O. Rybářa kakor generalnega govornika pro za predlog poslanca Choca in tovar. glede vršenja policije na Češkem.

Za jezikovno enakopravnost v parlamentu.

Visoka zbornica! Pred vsem bi se hotel iz vsega srca in v polnem obsegu pridružiti protestu gospodov predgovornikov proti tem, da se nemški govori v tej zbornici ne protokolirajo. Kakor je že omenjal eden gospodov predgovornikov, je v parlamentu, zbranim tu na podlagi splošne in jednake volilne pravice, enostavno ne le juridično, ampak sploh nemogoče prepovedovati pripadnikom nemškega naroda rabo materinega jezika. V tem slučaju bi moral vsaki volilec, ki aspirira na čast ljudskega zastopnika v tej zbornici, položiti poprej izpit iz nemščine. To pa gotovo ne bi bila več jednaka volilna pravica, ako bi se od kandidatov zahtevalo poznavanje nemškega jezika. Sicer je res, da se tu večinoma poslužujemo nemškega jezika, in sicer to iz različnih razlogov, ali ne puščamo si uveljaviti nemškega razpravnega jezika. In jaz sem uverjen — pa naj se v tej smeri stavi še toliko predlogov v tej zbornici — da ti predlogi ne pridejo niti do razprave, kamo-li do vsprejetja.

Proti nemškemu državnem jeziku.

Istotako stoji stvar z zahtevo po določenju nemščine kakor državnega jezika. Tudi proti tej zahtevi Nemcev, ki je bila pred nekoliko dnevi zopet stavljena v tej zbornici in sicer od strani, od katere ne bi bil tega pričakoval — se bomo branili najodločneje. Pripravljeni smo dajati državi, kar jej gre, tako objektivni smo in smo — recimo — toliko dobri Avstrijci. Ali da se nam hoče tu postavljati nemščino kakor nekaj Geselerjev klub, pred katerim bi se morali klanjati, proti temu bomo, ne glede na vse drago, protestirali že radi zlorabe, ki bi se uganjala

s tem nemškim državnim jezikom. Mi vemo, kako že okolnost, da nemščina, oziroma pri nas na jugu italijansčina zavzame de facto mesto državnega ali vsaj uradnega jezika centralnih oblasti, izkoriščajo uradniki v našo škodo na način, da mi — kakor sem že izjavil — protestujemo proti določenju nemščine državnim jezikom. Tu bi naglašil le jeden slučaj, ki dokazuje, kam bi prišli, če bi kateri jezik, v tem slučaju nemščino, preglašil državnim jezikom. Pri nas je — kakor sem že opetovano omenjal — italijansčina uradni jezik in v tem jeziku se napravljajo večina vlog na sodniji. Vzemimo sedaj, da se je kje zgodila kak polaka tatvina, ali kak drug težek pregrešek ali zločin, napravljajo dotični varstveni organi navadno v italijanskem jeziku svojo ovadbo.

Do nedavno pa je bila navada (in to se je branilo celo z nekako temeljitostjo) da se je — ker je bil prvi zkt, prvi spis v dotičnem kazenskem procesu sestavljen v italijan. jeziku — ves proces vodil v tem jeziku in da je bila tudi obtožnica celo proti slovenskim in hrvaškim obtožencem uložena v italijanskem jeziku. Ta — recimo — kar naravnost — zloraba je bila odpravljena z naredbo ministrstva, ki pa ni nikdar prišla v javnost, kar je tudi karakteristično za avstrijske razmere. Ali do nedavno je bila to praksa in sicer — kakor so uradniki izjavljali — praksa, ki je odgovarjala zakonu, da so se po prvem spisu ravnali vsi drugi spisi v dotičnem procesu.

Rekli to, prehajam k predmetu samemu. (Pride še.)

Friedjungov proces.

Epilog k „veleizdaji“ na Hrvaškem. Dunaj, 9. dec. 1909.

Danes se je pričel pred tukajšnjimi politični senzacijonen proces, ki ga je napetostjo pričakovala vsa evropska javnost.

Proces se vrši valed tožbe 52 poslancev hrvaško-srbske koalicije proti dru. Henriku Friedjungu, književniku na Dunaju, in dru. Dragotinu Feliks-u Kohlerju odgovornemu uredniku lista „Neue Freie Presse“.

Iz obtožnice posnemamo:

Dr. Friedjung je priobčil v izdanku „Neue Freie Presse“ od 25. marca članek pod naslovom „Avstro-Ogrska in Srbija“, v katerem je rečeno, da so hoteli priataši sedanje avrske dinastije v Srbiji z zarotami, dinamitom in bočalom rušiti delo berlinskega kongresa, da bi na ruševinah turške in avstrijske vlasti ustanovili veliko srbsko državo.

Od 10. junija 1903 — dneva znane katastrofe v konaku beligradskem — da se je sistematično širila skrivna agitacija v okupiranih deželah.

Ko je leta 1905 — tako nadaljuje rečeni članek — prišlo do akutnega spora med krono in ogrskim parlamentom radi vprašanju vojske, porodila se je misel, da bi se Srbi zvezali z ogrsko stranko nezavisnosti proti hiši Habsburgov. S pomočjo Jugoslovanov naj bi se ogrski radikali odtrgali od monarhije, a Bosna in Hercegovina naj bi pripadli k veliki srbski državi. V ta namen so iz Belegrada ven podpirali ustanovitev hrvaško-srbske koalicije, ki naj bi pripomogla k odtrganju Ogrske, Bosne in Hercegovine od monarhije. Ali te fantazmagorije so se zrušile valed pakta, ki ga je ogrska stranka neodvisnosti v aprilu 1906

PODLISTEK.

28

IGRALEC.

ROMAN. - IZ SPOMINOV MLADENIČA.
Ruski spisal F. M. Dostojevskij. Poslovenil R. K.

„Kaj pa ti, očka, tako stojiš pred mano, kaj si izgubil oči?“ je kričala name babica. „Pokloniti se in pozdraviti ne razumeš, ka-li? Ali pa iz ponosa nočeš? Nemara pa me nisi poznal? Slišiš, Potapič“, je odgovorila sivega starčka v fraku, z belim ovratnikom in rožnato pleso, svojega strežaja in spremljevalca na potovanju, „slišiš, ne pozna me! Pokopali! Brzjavko za brzjavko so pošiljali: je umrla ali ne? Kajti, vse vem! A jaz sem, le poglej, še vedno živa!“

„Toda Antonida Vasiljevna, zakaj bi vam želel zlega?“ sem odvrnil, ko sem se zopet zavedel, „samo začudil sem se...“

Kako bi se tudi ne čudil; tako nepričakovano...!“

„Kaj vidiš tako čudnega? Sela sem in se odpeljala. V vagonu je mirno in ne trese se. Si šel na izprehod, ka-li?“

„Da, do vokzala.“

„Tukaj je lepo,“ je rekla oziraje se. „toplo in krasna drevesa. To imam rada! So naši doma? General?“

„Doma! To uro so gotovo doma!“

„Ali so tudi tukaj določili vsprejemne ure in druge ceremonije? Postavljajo se. Ekvipažo, sem slišala, da drže les seigneurs russes! Zapravili in pognali so premoženje in hajdi za mejo! Je Pruskvaja z njimi?“

„Da, tudi Pavlina Aleksandrovna.“

„Tudi Francoz? Pa bom že sama videla vse! Aleksej Ivanovič, kaži pot naravnost k njemu! A kako gre tebi tukaj, dobro?“

„Tako, tako. Antonida Vasiljevna.“

„A ti Potapič, reci temu tepcu, upravitelju, naj mi odkáže udobno stanovanje, lepo in ne visoko zgoraj; tja odnesi tudi takoj reči! Čemu se vsi silijo, da bi me nesli? Kaj lezejo? Kakšni sužnji! Kdo je to s teboj?“ me je zopet ogovorila.

„To je mister Astlej,“ sem dejal.

„Kakšen m. Astlej?“

„Potovalec, moj dober znanec; pozna tudi generala.“

„Anglež. Kako me vendar motri in stiska zobe! Sicer pa mi ugajajo Angleži. Toda vlecite kvišku, naravnost v njihovo stanovanje! Kje stanujejo?“

Babico so ponesli. Jaz sem šel na čelu po širokih hotelskih stopnicah. Naš pohod je bil zelo efekten. Vsak, ki ga je slučajno srečal, je postal in gledal na vso moč. Naš hotel slovi kot najboljši in najbolj aristokratski v mestu. Po stopnicah in hodnikih si mogel srečati vedno krasne dame in ponosne Angleže. Marsikdo je poizvedoval o nji pri upravitelju, ki je bil sam čisto presenečen. Seveda je pojasnil vsakemu poizvedovalcu, da je to mogočna inozemka, une russe, une comtesse, grande dame in da zavzame one prostore, v katerih je stanovala pred tednom la grande duchesse de N. Poveljevalna in oblastna zunanost v naslonjaču prenašane babice je bila glavni vzrok velikemu efektu. Če

1) Rusinja, grofinja, visoka dama.

2) Velika vojvodinja N-ška.

je le srečala kak nov obraz, ga je takoj zvedavo motrila in me je glasno razpravljala o vseh. Bila je visoka in dahi ni vstajala z naslonjača, si vendar čutil, če si jo pogledal, da je zelo visoke rasti. Hrbet raven ko deska se ni opiral na naslonjač. Sivo, veliko obličje, s krepkimi in rezkimi potezami v obličju, je držala pokoncu; gledala je malodane bahavo ter izzivajoče. In videti je bilo, da so njene kretnje in njen pogled naravni. Brez ozira na njenih petinsemdeset let je imela še precij svež obraz in tudi zobje se niso trpeli. Obličena je bila v črno, svileno obleko in imela je belo avbico na glavi.

„Silno me zanima ta ženska!“ mi je šepnil poleg mene korakajoči m. Astlej.

„Za brzjavke ve,“ sem si mislil, „des Grioux je je tudi znan, toda m—lle Blanche ji je še malo znana, kakor se mi zdi.“ Takoj sem to povedal m. Astleju.

Jaz, grešni človek! Komaj je prešlo moje prvo začudenje, sem se silno obveselil udarca, ki ga liki blisku provzročimo takoj pri generalu. Kakor da me je nekaj ščegetalo in stopal sem naprej nenavadno vesel. (Pride še.)

sklenila s kraljem Franom Josipom. Ali zlohotnim srbskim voditeljem je ostala dobrodošla tej posledica: hrvatsko-srbska koalicija je ostala v nepretrgani zvezi s Beligradom, odkjer je dobivala parolo in obilni denarni darovi posamičnim Srbom na Ogrskem in Hrvatskem so podpirali to zavezništvo. Članek se sklicuje na to na neko poročilo kraljevega oddelnega predstojnika dra. Mirosława Spalajkovića na srbskega ministra za unanje stvari od dne 4. junija 1907 o njegovem agitacijskem potovanju po Ogrskem. Spalajković je — govorimo vedno s člankom v „Neue Freie Presse“ — duša one politike ki napenja vse sile da bi prišlo do zarote proti Avstro-Ogrski. V omenjenem poročilu da razlaga Spalajković neki razgovor s nekim članom hrvatsko-srbske koalicije in poslancom v skupnem saboru v Pešti. Imena dra. Friedjung neče navesti zato, ker neče dajati dokazilnega gradiva za veleizdajniški proces v Zagrebu.

V tem članku se je — naglašala obtožnica — izmišljenimi in skrivljenimi dejstvi obdolžilo tožitelja nečestnih in takih nemoralnih činov, ki jih morejo izpostaviti zaničevanju javnega mnenja. Članek je zakrivil torej prestopke žaljenja potom tiska po §§ 7., 10., 488 in 493.

Na predlagi tega članka v „Neue Freie Presse“ se je vršila polnih 7 mesecev dirja in najhujšega gonja proti hrvatsko-srbski koaliciji; torej proti parlamentarni večini hrvatskega in srbskega naroda v kraljevini Hrvatski.

Da bodo napadi čim izdatnejši so se sovražniki hrvatsko-srbske koalicije vedno sklicevali na trditve dra. Friedjunga, da hoče svoje zatožbe dokumentarčno dokazati.

To pa ravno hočejo tožitelji: dr. Friedjung naj predloži neporečne dokumente. Nu, najboljši dokaz, da Friedjung ne zaupa preveč svojim „dokumentom“, je dejstvo, da je smatral za potrebno poklicati na pomoč kakor priče par fanatičnih — Frankovcev, smrtnih osebni sovražnikov tožiteljem, ki niti ne morejo ničesar pričati, ampak bodo pripovedovali le — svoje mnenje, svoje subjektivne sodbe. Saj to priznava celo glasilo Frankovcev „Hrvatsko pravo“, ki pravi, da te priče ne bodo mogle potrditi, da bi bili poslanci hrvatsko-srbske koalicije podkupljeni, ampak da le v slučaju potrebe dajo pojasnil o notranjih strankarskih in političnih razmerah v Hrvatski!!

Nu, tožba proti odgovornemu uredniku „Neue Freie Presse“ Kohlerju, ki je tožen radi zanemarjenja paznje, je izločena, ker je obtoženec — 71-leten mož — bolehen.

Pač pa sedi z Friedjungom na obtožni klopi odgovorni urednik dunajске „Reichspost“ dr. Funder radi vrste člankov, v katerih se je trdilo, da je bil sedanji minister Košut sosedobac kakor vodja opozicije v tesnih zvezah z državniki in politiki srbskimi, ki so bile veleizdajniške naravi. Na teh zvezah da so bili udeleženi tudi nekateri hrvatski poslanci, ki so se za denar stavili v službo ptuje države. Izlasti so oni članki obdolžili hrvatskega poslanca Supila, da je dobil iz Belegrada 20.000 K in da je v pomladi 1907 skupno s tožiteljem poslancem Svetozarjem Pribeževićem poslal srbskemu generalnemu konzulu v Budimpešti poročilo, v katerem direktno ponuja Srbiji svoje usluge proti odškodnini. Slednjič so članki v „Reichsposti“ obdolžili poslanca Supila, da je v pomladi leta 1897 sklenil s srbskim oddelnim predsednikom Spalajkovićem pogodbo, s katero se zagotavlja hrvatsko-srbski koaliciji podpora za slučaj novih volitev v hrvatski sabor.

Obtožba zavrača te obdolžitve kakor popolnoma neutemeljene in žaljive za osebno in politično čast tožiteljev, ki so tem huje, ker je Friedjungov članek izšel ravno v trenutku avstro-srbskega spora.

Na današnji otvoritveni razpravi sta bila oba tožnca dra. Friedjung in dr. Funder. Ta poslednji je priznal, da je čital članke pred tiskom in da je smatral za svojo dolžnost, da priobči dejstva, ki so mu prišla do znanja. Svoje obdolžitve hoče dokazati.

Obtoženec dr. Friedjung je imel dolg govor, v katerem je ponavljal obdolžitve, da so poslanci dobivali denar, kar je izvalo burne proteste med tožitelji. Svoj članek da je pisal po dolžnosti državljanin ter da je hotel za deti vnanjega sovražnika. Ker je ravno grozila avstrijsko-srbska vojna je hotel z zgodovinsko ekspozicijo dokazati pravico Avstrije, da se upre vseserbakemu delovanju, ki da je začelo z denarjem, nadaljevalo z bombami in bandami ter hoče zaključiti z — invazijo srbske vojske!! (Da se učenjak, kakoršen je dr. Friedjung ne sramuje govoriti take — neslanosti!) S svojim člankom da je hotel dokazati potrebo snekeje Boane in Hercegovine ter razkriti, kar se je pripravljalo proti monarhiji.

Končno je rekel dr. Friedjung, da se je večina tožiteljev pridružila krivsem leiz strankarske solidarnosti in iz udanosti do stranke, kateri pripadajo. Sicer pa mu ta tožba prav prihaja, ker se župo spravlja na tapet južno-slovensko vprašanje.

S tem je bila razprava odgodjena na jutri.

Dopolnilna volitev za goriški deželni zbor.

Z Goriškega nam pišejo: Dne 19. t. m. se bo vršila volitev enega poslanca v goriški deželni zbor namesto umrlega Jeriča. Slov. kmečka stranka je postavila kandidata tomajškega župana g. Vrana, slov. ljudska stranka pa avberskega župana g. Zlobca. Narodno-napredna stranka do danes še ni proglasila svojega kandidata. Kakor že objavljeno, postavila je tudi socialno-demoskratična stranka lastnega kandidata v osebi odvetnika dra. Tume.

Ponavljja se torej stara igra: imeli bomo kar štiri kandidate za jeden deželno-zborni mandat!

Ni posebno razveseljava ta slika, ki se v njej zrcali vsa mizerija naših političnih razmer na Goriškem.

„Divide ed impera“ je staro geslo nam

sovražnega sistema; zdi se pa, da hočemo to sovražno nam devizo v domači hiši še prekositi, komu na škodo, — o tem ni treba izgubljati besedi.

V par velikih mirenskih koših bi našla prostora vsa naša revna goriška deželica; kljub temu pa „delamo“ visoko politiko. Nove stranke vstajajo, mrličji stopajo na dan, trati se dragocen čas in bega se izmučeno ljudstvo.

Izgubljammo se v ničevosti, gradimo se brez malte nove stavbe na pesek.

O kakem stremiljenju po ujedinenju in celokupnih ciljih je danes manj govora nego kedaj poprej.

Sicer pa: godi se nam itak predobro. Kmetič je izkupil svoje vino, delavec na dan volitve ni treba na delo, buržuazija pa je itak na gorkem. Proč torej z sentimentalnostjo: živel 19. december!

„Lega Nazionale“ in Ciril-Metodova družba v mestnem svetu tržaškem.

Župan je otvoril sejo ob 7:20 in dal besedo svet. Miklavcu.

Miklavc: Kot zastopniku prvega okoličanskega okraja mi je dolžnost opozoriti mestni svet, da spada ravno ta okraj med najbolj zanemarjene okraje v občini, to pa še posebno davčni občini Sv. M. Magdalena zg. in sp. Mi nimamo nič in to prav nič. Nimamo šol, nimamo cest, ne vodnjakov, ne javnih svetilk. Kolego dr. Mracha, ki je hotel v generalni debati dokazati, kako dobrota ima okolica od mesta, bi povabil da pride enkrat v mojo hišo. Prepričal se bode, da se ni za ta del okolice res nič in to prav nič storilo. Imeli smo v mestnem svetu že različne zastopnike. Imeli smo tu slovenske konservativce, imeli italijanske liberalce, a kljub temu ne nahajamo v vseh prešlih letih v proračunu niti ene postavke, ki bi bila v korist že omenjenim dvem davčnim občinam. Imamo preko 350 šolobveznih otrok, ki morajo obiskovati ljudsko šolo v Škledju. A tudi na šoli v Škledju je le poludnevni pouk. Vložili smo že tri tozadevne prošnje, in sicer prvo leta 1903 in potem še dve, ne spominjam se več točnega datuma.

Sicer se nam vedno pravi, naj potrpiamo, a verjete mi gospodje, ni več mogoče potrpeti. Če mi zahtevamo šolo, to ni nikakoli narodno-politiško, ampak kulturno vprašanje. Vi gospodje od italijanske liberalne stranke ste tukaj večina. Brez vas te šole ne dosežemo. Naidejam se pa, da ne boste glasovali proti mojemu predlogu. Predlaga, naj se naroči municipalnemu odboru, da študira vprašanje osnutja ljudske šole za Sv. M. Magdaleno zgorjno in spodnjo.

Ferluga: Prosim gospoda župana, da bi mi pojasnil, kako stoji zadeva novega šolskega posloja na Opcinah.

Ravnatelj tehničnega urada: Načrt za novo poslopje je bil svoj čas že napravljen, a ni bil potrjen od namestništva.

Ferluga: Hvala na pojasnilu. Že dolgo vrsto let prosijo prebivalci v vasi Gropada in Padriče, da bi se jim osnovalo šolo, ker morajo sedaj hoditi po tri četrt ure daleč. Kako je to hudo za uboge otroke, ki so še slabo oblečeni, naj vsakdo sam pomisli. Menda ne bi hotel nobeden od vas, da bi hodili njegovi otročki po zimi po mrazu in burji tako daleč v šolo. A kar kdo ne želi sebi, naj ne želi niti drugim. Predlaga, da se izroči municipalnemu odboru v študiranje predlog, glede osnutja nove šole za Gropado in Padriče.

Mrach: Bo glasoval proti Miklavčevemu in Ferlugovemu predlogu. Slovenski poslanci so glasovali proti proračunu, a kljub temu zahtevajo troške za okolico. Od kje naj pokrijemo troške, če nam ne dovolje dohodkov? Če se pokaže potreba novih šol, bo mestni odbor stavlil tozadevne predloge.

Na opazko posl. Miklavca, da je na ljudski šoli v Škledju poludnevni pouk, pravi dr. Mrach, da je tudi na nekaterih mestnih šolah le poludnevni pouk.

Slavik: Dr. Mrach nam očita, ker nismo glasovali za proračun. Ako komu predloži vrst jedil, vendar ni mogoče zahtevati, da mora pojediti vse ali nič. Med temi jedili utegnejo biti tudi taka, s katerimi bi si človek lahko pokvaril želodec. Tako je tudi s predloženim proračunom. To nam morate vendar dovoliti, da zbiramo in glasujemo le za ono, kar je nam po volji, to pa tembolj, ker znači glasovanje za proračun povsod izražanje zaupanja.

Nemogoče je, da bi mi glasovali za proračun v splošnosti, ker so v istem postavke, katerih mi nikakor ne moremo dovoliti. Na pr. mestne srednje šole, „Lega nazionale“, otroški vrtci, ki služijo kot sredstva italijanizacije, ali, da govorim z besedami kolega Cerniutza, kot sredstva asimilacije. (Splošna veselost). Predlaga konečno ustanovitev slovenske šole v Rocolu. Stavi formalen predlog, da se naroči mestnemu odboru, naj študira vprašanje.

Daurant pravi, da bo glasoval proti vsem predlogom za osnutje novih šol v okolici. Mestni odbor že študira vprašanje novih šol za mesto in okolico.

Ravasin: Naj se izroči predloge glede novih šol za Sv. M. Magd., Gropado, Padriče in Rocol šolskemu odboru.

Predlagatelji so izjavili, da so zadovoljni z Ravasinijevim predlogom, ki je bil sprejet z večino glasov.

Pri postavitvi otroški vrtci se je oglašil Slavik: Glasuje proti, ker služijo otroški vrtci raznarodovanju. V Rojannu, na Greti in Vrdeli so italijanski, a niso slovenski otroški vrtci. Vendar bi bili potrebni otroški vrtci tudi za slovenske otroke. Da teh mestna občina ne odpravi, ampak le italijanske, je najboljši dokaz, da imajo le raznarodovalen namen.

Pri postavitvi podpore „Lega nazionale“ v znesku 5000 K je izjavil

Slavik, da bodo Slovenci glasovali proti.

Puecher: Socialisti bodo glasovali za podporo, da si zuaajo, da ima „Lega nazionale“ šole v čisto slovenskih krajih. Samo ne sme biti klerikalna. (Proti Slovincem obrnjen): Ako boste predlagali, da se da podpora kulturnemu društvu, bomo tudi glasovali, samo bodete morali dati garancije, da isto ne bo služilo klerikalnim namenom.

Slavik: „Lega“ ni ustanovljena za italijanske, ampak za raznarodovanje slovenskih otrok. Podpore za slovensko šolsko družbo ne predlaga, ker bi jo večina ne sprejela. Slovensko šolsko društvo sv. Cirila in Metoda pobija klerikalci najhujše. Ona ni pod uplivom klerikalcev, ampak pod uplivom naroda. Dočim je v šolah „Lega nazionale“ večina slovenskih otrok, ni v šolah naše šolske družbe niti enega italijanskega otroka.

Wilfan: Nek tovariš je vskliknil, da nosi naša šolska družba ime dveh svetnikov.

Gospoda! Sreča Ciril in Metod nam Slovonom ništa prinela le vero, ampak tudi prosveto. (Nemir, govorniku posezajo v besedo). Prosim da potrpite z menoj samo par minut. Hočem biti čisto kratak in pripraviti teren, da predlagajo socialisti prihodnje leto za našo šolsko družbo podporo mestne občine. (Veselost). Svetega Metoda je vrgel nemški škof v ječo, kjer je trpel lakoto in mraz.

V Rimu pa ga je vprejel italijanski papež. Tako bi želel, da bi zopet došel čas, ko se bomo mi Slovenci, ki smo preganjeni od Nemcev, z Vami, ki ste istotako preganjeni, združili proti skupnemu sovražniku. (Na galeriji se klicala neki Slovenec: Bravo. Tako sta ga prijela dva mestna redarja in vrgla ven.)

V proračunu je tudi 1050 K kot prinos za samostan benediktin.

Cerniutz: Občina bržkone mora plačevati oni znesek po krivdi prednikov, a socialisti bodo glasovali vseno proti, ker jim ne more v glavo, da bi podpirali nune s prispevki mestne občine.

Rascovich: Ko bi mestni svet ne dovolil tega zneska, kaj bi se zgodilo?

Župan: Magistrat bi zarabili z Mihcem in Jakcem vred.

Slavik: Bo glasoval proti postavki za italijansko univerzo. Ako osnuje država univerzo, ni potreba, da daje občina vsako leto gotov znesek v proračun, ako pa univerze ne dobite, nima nobenega smisla, da bi stavljali v vsakoletni proračun zneske za univerzo.

Prihodnja seja drevi (petek) ob 7. uri.

Dnevne vesti.

Manifestacijski shod za slovenske šole se bo vršil v nedeljo. Ker nam je bilo minole nedelje zabranjeno spregovoriti odločno besedo o naši šolski mizriji in o perfidnem odporu sovražnikov proti našim kulturnim zahtevam, je naše politično društvo klicalo ta shod za prihodnjo nedeljo. Upamo, da se tudi nam dovoli, kar se je dovolilo Italijanom za minolo sredo.

Dolžnost Vas torej kliče, Slovenci, da se še enkrat odzovete pozivu političnega vodstva, ker italijanske obtožbe zahtevajo možnega odgovora ne le od strani govornikov, ampak tudi od strani mase našega naroda. In priti morate vsi posebno zato, ker, če bomo molčali, poročajo vlada in Italijani, da nas ni, da se torej ne treba ozirati na nas. Če pa povzdignemo svoj glas in odločno povemo svoje voljo, nas bodo morali upoštevati, nas bodo morali poslušati. —

Pridite torej vsi in recite odkritosrčno, kaj vam že nekaj desetletij sem teži srce! Recite svojo trdno voljo, da je ni sile, ki bi nas mogla potisniti nazaj! Naš cilj naši ideali so pred nami. Slovenec kliče zatorej: Naprej!

Kako kulturno manifestirajo Italijani! Ko so se v sredo po „manifestacijskem“ shodu Italijani vračali iz šole v ulici della Valle, jim je slučajno prišel nasproti neki kmečki 17-letni fant z miljskih hribov. Fant je imel kravato v narodnih barvah in to je zadostovalo Garibaldincem, da so se besno zagnali vanj, ki niti slutil ni, za kaj je šlo, mu strgali kravato ter ga začeli pretepavati tako, da ima še sedaj glavo zatečeno. Ti Garibaldinci so junaki, kadar imajo očitno premoč. Drugače pa so villani, kakor jim je rekel „Indipendente“.

Naša borba za šolo in slovenska javnost, Z zadovoljenjem beležimo, da se v slovenski javnosti kaže veliko zanimanje za našo sedanjostno borbo v doseg naših pravic na šolskem polju. Osebito nas veseli in vabuja v nas najboljše nade dejstvo, da pozdravlja novince brez razlike strank borbo, ki jo bomo za prihodnost slovenskega naroda na Primorju. Z sedaj prihajajo odboru političnega društva „Edinost“ od raznih strani izjave priznanja in solidarnosti.

Mazati je hotel in — namazali so ga! Poročajo nam: Zadoje dni so tukajšnji italijanski časopisi pisali ponovno o „barbarskih“ napadih od strani Slovincov. Ero vam dokaza, da je res še barbarstva — na italijanski strani!

Ko so v nedeljo Slovenci šli po ulici „della Poste“, nameril se je na sprevod tudi neki regnicolo ter se uvrstil. Ali — dokler ni čul živio-klicev na Borzernem trgu, je bil uverjen, da se nahaja med svojimi — liberali d'acqua pura. Ko pa je videl, da ni na pravem mestu, poletel je k Volti di Chiozza izkati pomoči za napad na Slovence. Ali ko je došel do Chiozze, opazilo ga je nekoliko liberalcev, ki so ga poprej videli na Corsu med slovenskimi demonstranti in so zato menili seveda, da je Slovenec, in maščevali so se na njegovi koži za vso slovensko manifestacijo. Neumiljano so ga namazali in naklestili. A ko se mu je posrečilo, da se je legitimiral kakor „uno dei vostri“, je imel že toliko batin na hrbtu, da mu ekskursija do „Votov“ ostane gotovo v neprijetnem spominu. Ureančil se je na njem stari znani pregovor: Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.

Dotičnega regnicola poznamo dobro in čuje na ime Fo...i.

Sedaj naj le opiše za svoje znanca — kulturo soplemenjakov v Trstu, nam pa ne preostaja drugega, nego da se mu toplo priporočimo — par ulterieri simili servizi, to je: naj le namesto našincev nastavlja hrbet... liberalnim batinam!

Smrtna kosa. Umrl je po dolgi, mučni bolezni g. Anton Derganec dne 7. t. m. na Dunaju, kjer je bil ca. c. kr. drž. zgornji realni v IX. okraju mnogo let c. kr. profesor. Rodil se je blizu Novega mesta na Dolenjskem, leta 1843. ter poprej služboval na gimnaziji v Novem mestu in bil obenem okr. šolski nadzornik. Kasneje je bil na c. kr. gimnaziji v Ljubljani ter večkrat svoje strokovno pero, kakor naravoznanec, zastavljal po slovenskih listih. Zapustil je štiri vrle, dorasle sinove, med njimi dokt. Antona in dve hčeri ter vdovo, sestro našega profesorja g. Julija pl. Kleinmayra in teto našega mladega pisatelja Ferda Plemiča, Lenoro. Vsa rodbina je tudi na Dunaju povsem slovensko narodna ostala in v tamkajšnjih slovenskih krogih dobro poznana. Naše sožalje in vreden spomin!

Čitateljem in dopisnikom. Z manifestacijo italijansko-liberalne stranke od minole srede se bomo bavili v prihodnjih številkah, ker sta nam debata v mestnem svetu in Friedjungov senzacionalni proces vzela preveč prostora. Ker moramo iz istega razloga zanemarjati te dni to in ono, prosimo dopisnike in čitatele potrpljenja.

„Tržaški Slovani leta 1848“ je naslov predavanja, ki ga bo imel prihodnjo nedeljo 12. t. m. v veliki dvorani „Narodnega doma“ znani in izborni predavatelj dr. Fr. Ilešič, ki nam bo z njemu lastno spretnostjo opisal tedanje razmere tržaških Slovincov, ki so že takrat imeli svoja društva n. pr. Slavjansko društvo. Z ozirom na to, da je za 11. uro napovedan shod za slov. šole, se bo predavanje začelo točno ob 10. uri, in bodo udeleženci lahko ostali takoj pri shodu. Vzgljemo temu, da se predavanje vrši v veliki dvorani in so s tem spojeni razni škofski, znaša vstopnina le 20 stot. tako, da bo omogočena udeležba vsakemu tržaškemu Slovincu.

Podporno društvo za slovenske visokošolce v Pragi je imelo 13. listopada t. l. svoj občni letni zbor. V VIII. društvenem letu 1908—1909 je bilo 6.432 K 70 stot. prejemkov in 5.195 K 25 stot. izdatkov, prometa torej 11.627 K 95 stot. Razdelilo se je 37 prosilcem v 261 primerih 4.619 K 36 stot., na prosilca prehaja torej 124 K 84 stot. in na prošnjo (primer) 17 K 69 stot. Društvo je od svoje ustanovitve leta 1901 razdelilo 20.720 K 6 stot. v 1162 primerih. Slovenci in Slovenci! Podpirajte svojo akademsko mladino v daljni tujini ter ji na takšen način omogočite doseči njene ideale, ki so obenem ideali slovenskega ljudstva, namreč svobodo in napredak. — Društveni odbor se je za

leta 1909—1910 sestavlja tako le: Predsednik Ivan Arh, c. kr. vladni svetnik, c. in kr. ravnatelj najvišjih zasebnih in rodbinskih posvetov Nj. Velikostva itd.; podpredsednik Dr. Bohušlav Franta, svetnik pri deželni odboru kraljevstva Češkega; blagajnik Dr. Karel Šebesta, deželni odvetnik in bišni posestnik; tajnik-korespondent Fran Heric, c. kr. amanuensis vseučilišne knjižnice; tajnik-referent Dr. Mihajlo Rostohar, pisatelj; odbornik Dr. Ivan Zmavo, c. kr. amanuensis vseučilišne knjižnice in pisatelj; namestnika odbornikov Dr. Karel Chodounsky, c. kr. profesor na češkem vseučilišču itd., in Jan Vladimír Hrašky, c. kr. profesor na češki visoki šoli tehnični, državni poslanec itd.; preglednika Dr. Peter C. Neay, deželni odvetnik, in Jože Valenta, viši inženier pri deželni odboru kraljevstva Češkega; namestnika preglednikov Anton Hruby, arhitekt, in Alfonz Hrovatin, inženier. — Prispevki se naj izvolijo pošiljati na adresu: Dr. Karel Šebesta, advokat — Praga, II., Spálená ulica 9.

Prvi čajovi večer v Čitalnici. Čitalnica razvija letos živahno družbeno življenje, radi katerega razvzseljivega pojava gre priznanje in hvale sedanjim vodečim činiteljem. V sredo zvečer je bil čajovi večer, prva prireditelja te vrste v letošnji zimski sezoni. Po vseh čitalniških prostorih je vladalo animirano vrvenje, najbolj tam, kjer so ljubezne dame s fino ljubkostjo delile rabeče dobrote bogato naloženega bufeta. Raznovrstni vopored, koncertni komadi, senčne slike, šaljivi nastopi itd., in — last not least — ples je spravi vsa družba v izbornu razpoloženje. Takih večerov naj še kmalu dočakamo.

Slovensko predavanje v Pragi. Danes priredi „Klub slovenskih tehnikov v Pragi“ predavanje v Kralj. Vinogradu. Predaval bo tor. Mačkovič o predmetu: „Nar. inženir“.

Slovanski gostilničarji! Dne 15. t. m. se vrše nadomestne volitve v gostilničarski konsorcij. Ker je to za naše strokovno vprašanje vevlačno, poročal bode naš marljivi tovariš g. Filip Ivanišević o volilni listi na sestanku vseh tržaških slovenskih gostilničarjev. Ta sestanek se vrši v danes, dne 10. t. m. ob 3 uri pop. v dvorani „Trg.“ izobr. društva „ulica S. Francesca št. 2, I.“ Radi vevlačnega pomena, ki ga ima ta razgovor, prosimo, da se ga vdeležijo vsi gostilničarji.

Takoj potem se pa vrši volitev za našo novoustanovljajočo se gostilničarsko tovarniško zadrugo.

O predpripravi bode poročali gg. Furlan Jos., Može Rud. in dr.

Da se ta naš najnovejši načrt odobri, potrebno je polnoštevilne vdeležbe, da se lahko vankemu natančno razloži vevlačnost in korist te ustanovitve.

Za pripr. odbor: Birsa Fr., Furlan Jos., Kosič H.

Prihod kave. I: Santosa je včeraj priplul v naše pristanišče po 33-dnevni vožnji parnik „Segeed“ reške paroplovne družbe „Adria“ z nakladno 61.000 žakijev kave.

Tržaška mala kronika.

Upliv praznika. Predsinočnjem sta bila aretirana kurjača brata Simeon in Matej Petrovič iz Zadra, vkrcana na parniku „Vila“, ker sta v neki gostilni v ulici Crocassa radi spora o službi ranila z nožem na licu svojega tovariša Josipa Sekliš.

Poneveril in se izdal policiji. — Minoli ponedeljek je magister tverke Fran Meli (ul. Media št. 26) naročil svojemu fakinu Antonu Demarco staremu 19 let, iz Trevisa na Laškem, naj se poda v poštni urad po 16 zabojev, došlih na naslov tverke, in mu je v to svrhu izročil potrebne dokumente in svoto K 101 za prevoznino in carino. Demarco, ki je bil zablujen v neko natakarišo imenom Silvija Pertot, o kateri je mislil, da se nahaja v Gorici, ni je pridržal znesek in odpotoval tja in potem, ko je ni tam našel, v Tolmin. Ko pa se je pozneje skesal radi svoje jega slabega čina, povrnil se je v Trst in in se včeraj ob 2. popoldne zglasil v preiskovalnem zaporu ul. Tigor ter se izdal. Pri sebi ni imel niti vinjarja.

Koledar in vreme. Danes: Prenos lavr. hišice. Jutri: Damaz pap.

Temperatura včeraj: ob 2. uri popoldne + 10° Cels. — Vreme včeraj: lepo.

Vremenska napoved za Primorsko: Semtarta oblačno. Večinoma jasno, semtarta megleno. Zelo mrzlo. Bržkone vetrovi od zapada z naraščanjem temperature.

Naše gledališče.

„Janko in Metka“, bajna igra v 3 slikah s petjem, je z nedeljsko uprizoritvijo nekoliko zgrešila svoj namen, kajti ta predstava je izkjučno le za otroke, za katere bi se pa morala vršiti predstava že popoldne.

Naslovni ulogi sta igrali mladi nadebudni igralci Cirila in Milena, ki sta častno rešili svojo za nju ne ravno lahki nalogo. Kako ljubko sta igrali obe, dasi jima je bilo včasih nekoliko pretežno zmagovati skoro prevelike pevške vižke!

Splošno mnenje je le bilo: Cirila igra živahneje, Milena pa ima lepši in prijetnejši glas. Veseli nas pa, da si s takimi nastopi tupa pridobivamo dober igralski naraščaj, ki bo lahko v poznejših letih podlaga našemu gledališču.

Tudi drugi igralci so prav zadovoljivo rešili svoje vloge, posebej g. Lonić kakor

Vešča brustalka, je bil pravi tip copernice. Gdč. Pucelj je svojo nalogo rešila povojno kot mati in istotako je bil g. Baleslavski dober oče.

Pozabiti ne smemo pri oceni še male Mire, ki je igrala na enem večeru kar dve ulogi in obe prav arčkano. Posebno njen glas in razločno izgovarjanje je posnemanja vredno.

Vsa oprema je bila primerna našemu malemu odru in nastop škratov in angeljev je bil insceniran kaj lepo, za kar gre gotovo (kakor sploh za pripravo vse igre) pohvala naši neustrudljivi režiserki g-e Danilovi.

V nedeljo popoldne vprizori se vdrugič ob znižanih cenah bajka s petjem in godbo: „JANKO in METKA“.

Zvečer pripravi nam gledališče milo presenečenje. Vprizori se svetovnoznana drama: „NORA“

norveškega velikana Henrika Ibsen. O tem umotvoru bo treba izpregovoriti še kaj natančneje.

Društvene vesti.

Odbor za prireditev velikega Ciril-Metodovega plesa ima danes v petek ob 9. uri zv. važno sejo, katere naj se slovenska tržaška mladina gotovo vdeleži.

Veseli odsek N. D. O., ima danes sejo ob 8 in pol uri zvečer. Predsedništvo.

Sokolska plesna vaja bo dočela sobote od pade, ker prireda tega večera v sokolski telovadnici bratje Čehi svoj „Miklavžev večer“, kar naj blagovole vzeti na znanje cenj. plesalke in plesalci.

Prihodnja plesna vaja se bo vršila v soboto 18. t. m. ob navadni uri. Na zdar! Veselilni odsek.

Ruski kružok javlja vsem onim p. n. gospodom in gospodičnam, ki so se vpisali v ruski kurz, da se prične pouk v ruščini danes v petek 10. t. m. ob 7. in pol zvečer v ulici Acquedotto 22, III. nadstropje. Sprejmejo se tudi novi učenci. Odbor.

Dijaško podporno društvo v Trstu vabi in opozarja na redni občni zbor, ki se bo vršil jutri v soboto zvečer ob 8. in pol uri v prostorih „Slovenske čitalnice“ po že naznanenem voporedu.

Z ozirom na prevažni namen tega prepotrebnega dobrodelnega društva, upamo, da se naše občinstvo častno odzove ter pokaže s tem zanimanje do našega slovenskega dijaštva in z njim tudi do slovenskega tržaškega šolstva.

Vesti iz Goriške.

Iz Nabrežine. Na inicijativo g. Al. Jazbarja nabralo se je dne 2. t. m. na pojedini zajca, ki ga je utrdil g. R. Medič v gostilni Nemec za dr. sv. Ciril in Metod K 12 3 st. Denar hrani tukajšnja novo ustanovljajoča se podružnica.

x Miklavžev večer. ki se je vršil v ponedeljek „pri Jeleni“, je prav dobro vspel. Dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička. Videli smo Miklavža s hudički in čuli njegov lepi negovor. Na to so se razdelila darila. Vmes je svirala vojaška godba. Ves večer je bil jako animiran. V nedeljo je delil Miklavž darila malim otrokom, v ponedeljek pa „velikim“. Nekaterim naslovljenecem ni mogel Miklavž osebno izročiti daril, ker niso bili prisotni. Med temi se nahaja eno darilo za g. dr. Gregorina iz Trsta.

Zglasiti se je osebno v „Goriški tiskarni“, katere hrani nevročne darove.

x Slovenska zrakoplovca brata Rusjan. — Nezgoda. — Že opetovano smo se bavili z izumom bratov Edvarda in Josipa Rusjana. Po mnogih študijah in dolgoletnem trudu sta zgradila letalni stroj po lastnih načrtih. Za ponedeljek 6. t. m. sta napovedala oficijelni polet in povabila med drugim tudi oficirski zbor.

Rešeni polet se je imel izvršiti ob 3 uri pop. na Velikih Rojah. Zbrala se je tam razven povabljenec velika množica radovednega občinstva. Množica se je postavila tik hangarja, kjer se je nahajal letalni stroj.

Ob istem času je prihala po mirnanski cesti enovpražna kočija, v kateri so sedeli gg. dr. Puc, A. Gabršček, prof. Seidl in pa urednik tuk. lista „Gazzettino“. Ko se je kočija približala hangarju na kakih 30 metrov je pričel manevrirati zrakoplov, da bi se dvignil v zrak. Tedaj pa se je prestrašil konj, na kar sta izstopila iz voza gg. dr. Puc in Gabršček. Med tem se je bučal zrakoplov vedno bolj v smeri proti kočiji in vse je

Nova prodajalnica kuhinjskih potrebščin

košev, stolic, stekla, lesenih predmetov, svetilk, žlic, vilic, kozarcev in butelj z krčmarje. Jos. Adamich, Trst ulica Giulia vogal ulice Kandler št. 10.

Priporočamo našim gospodinjam pravi: FRANKOV: kavni pridelek iz zagrebške tovarne.

ul. Soga 11, Y 1181, S. 9 L. V.

Advokat

Dr. Feliks Kovačič

ima svojo pisarno

v Trstu, Via San Nicolò št. 4.

VELIKI DOHODI ZA ZIMSKO SEZONO GIUSEPPE SPECHAR

TRST, ulica S. Caterina šte. 9 -- Piazza Nuova

je bogato založena z veliko izbero zadnjih novosti za zimsko sezono po jako zmernih cenah. — SPECIJALITETA PRAVEGA ANGLEŠKEGA BLAGA.

Izbera sprajc, ovratnikov, ovratnic, zapestnic itd. — Na željo se pošiljajo uzorci.

Mnenje gospoda Dr. A. Szent-Imrey

plem. Krasnik-Vajda v Kassi.

Gosp. J. SERRAVALLO

Trst.

Predpisal sem večkrat Vaše ŽELEZNATO KINA-VINO SERRAVALLO (Vino di China Ferruginoso Serravallo) in sem konstatiral vsakikrat popoln uspeh v slučajih malokrvnosti. Bolniki je lahko prenašajo.

KASSA, 23. novembra 1908.

Dr. A. SZENT-IMREY.

TVRDKA

Adolf Kostoris

skladišče oblek za moške in dečke. Trst, via S. Giovanni 16, I. n.

(araven Restavracije Cooperativa ex Hacker) prodaja na mesečne ali tedenske obroke obleke in površnike za moške, perilo itd.

Najdogovornejše cene. POZOR! Skladišče ni v pritličju ampak v prvem nadstropju

Izvoz jajc, čajnega, kakor tudi navadnega masla. :: Postrežba na dom.

Luigi Musico

TRST, VIA SAN MAURIZIO 9

Postrežba na dom.

Štajerskih in furlanskih kokoši in razne divjačine. ::

TRST, ul. Cavana 2

PEKARNA IN SLAŠČICARNA

.. FRAN LAMPE

Prodaja svežega kruha 4-krat na dan. - Postrežba točna in na dom.

Cement - Portland

„SALONA“

Družbe „SPALATO“ Anonimno del. društvo cementa Portland SALONA.

Letni proizvod: 10.000 važon.

IZKLJUČNI ZASTOPNIK

Leopold Feiner, Trst

:: Pisarna :: Zaloga Cementa ul. Carradori 16 Riva Grumula 2 Telefon 605. Telefon 23-30

Predno nakupite pohištvo, blagovolite obiskati

zalogo pohištva Angelo Palma

TRST, ulica Glosuè Curducci 20, kjer najdete solid. blago

po najnižjih cenah.

Pri nakupovanju jedilnih, spalnih in prejemnih sob, posebne olajšave. :: novoporočencem :::

Pohištvo solidno in elegantno po zmernih cenah **Rafaele Italia**

TRST - Via Maionton

kazalo na to, da se pripeti kaka nesreča. In res je trčil zrakoplov z vso silo v kočijo in konja. Prof. Seidl je trenutek poprej izstopil iz voza, urednik „Gazzetta“ pa ni več ustelel. Konj je zdril kakor besen po Roiah in vlekel seboj kočijo s prestrašenim urednikom. Pravo čudo je, da se ni pripetila kaka večja nezgoda. Zrakoplov je bila popolnoma strta jedna perot; konj in kočija sta precej poškodovane.

Nasle mnenje je to, da bi morala policajna oblast ob takih poskusih prekrbeti vse potrebno, najprej pa dati zastražiti prostor okoli bangarja, da ne pridejo gledalci preblizu in se ne pripeti kaka nesreča, kakor-akna bi se bila v predležem slučaju prav lahko pripetila.

Glede nameravanega poleta je omeniti, da se bi bil bržkone dobro obnesel; kajti še pred par dnevi se je bil dvignil Rusjan nad 10 m. visoko v zrak in je izvršil prav dobre evolucije.

Pokarjeni zrakoplov se popravi in v kratkem se poskuša ponovno. Kakor čujemo sta zgradila brata Rusjan še drug zrakoplov, ki je bolj trden in eleganten od prvega. S tem nameravata tekmovali za nagrado.

Slovenska kmečka stranka je zborovala minoli ponedeljek pri „Zvezdi“. Udeležilo se je kakih 100 ljudi. Za dopolnilne deželno-zborske volitve je bil določen kandidatoma to-majski župan g. Vran. Predsednikom stranke je bil izvoljen g. Mrmolaj, podpredsedniki odnošno zastupniki pa g. Klanjšček iz St. Fer-jana, g. Mrevle iz Dornberga, g. Vran iz Tomaša in g. Rutar iz Zatomin.

Nesreča na železnici. Iz Dutovlj nam pišejo: V torek dne 7. decembra ob 11 in pol uri po noči je na postaji Dutovlje-Skopo povozil vlak nekoga sprevoznika. Truplo po-nesrečenca, so prenesli na pokopališče v Du-tovljah. Kako je nastala nesreča, ni pojasneno do sedaj.

Strop se je udrl v hiši št. 6. na Pla-cuti, in sicer v stanovanju nekoga črkostavca. Njega ni bilo doma, žena in hčerka pa sta se še srečno rešili.

Vesti iz Štajerske.

Umetno robovanje je pogoltnil v Mariboru 27 let stari Maks Egger. Mladega moža so v Gradcu operali, a kljub tem je umrl, ker se mu je v goščani ognojilo.

Ustrelil se je minulo soboto v Mariboru gostilničar v „Burgmaisthofu“ Schinko. Ne-posredno pred smrtjo je še popil v gostilni pri Bierquelle, kjer je povpraševal svoje znance, če pridejo k njegovemu pogrebu. — Vrok samomora ni znan; v obče se misli, da je storil ta čin v duševni zmadenosti, kajti v zadnjem času je stari mož kazal znake umobolnega. — Schinko je bil doma iz Ogrskega.

Razne vesti

220 ur neprestano spal. V nekem pri-riskem hotelu so našli angleškega topničar-skega stotnika Radkina, ki je jako trdno spal. Valed epileptičnega napada je zaspal in se zbudi šele po 220 urah. Ko se je zavedel je tožil o notranjih bolečinah. V njegovih so-bici so našli več praznih steklenic, v katerih je bil trical.

Klub gluhozemelj. Med mnogoštevilnimi londonskimi klubi je tudi klub, ki se ga more s polno pravico nazvati idealnim klubom. Ta klub se zove „klub gluhozemelj“ in členu mu zamorejo biti samo gluhozemelji ljudje. Torej ni tukaj govorjenja, ampak samo kretnje z rokami, ki so jih gluhozemelji zamenjali z go-vorom. Po pravilih kluba je vsakemu členu dovoljeno, da enkrat na teden privede v klub tudi katero znano gospo, ali naravno je, da mora ta biti — gluhozemelj. Morda bi kdo pripomnil, da utegne biti v tem klubu zelo dolgočasno, ker se klubevi členu ne morejo razgovarjati. Ali temu ni tako. Gluhozemelji ljudje so po naravi veseli, a žalostni so samo tedaj, ko se nahajajo med ljudmi, ki jih pri-roda ni izjednala z njimi. A ko so oni — da tako govorimo — med svojimi ljudmi — razgaja se jim srce in povsem so zadovoljni, igrajo kako partijo na karte ali izpijejo ča-šico piva ali vina. V svojem klubu pozabijo na svojo nesrečo in tolažijo se z enako usodo klubšev.

Morilci bančnega ravnanja. Z Beke po-rečajo, da se bo vršila poročna razprava proti roparjem tamošnje banke, ki so ustrelili ravnanja in odnesli večjo svoto denarja, dne 17. in 18. t. m.

Stare turške vojne ladje, ki so ležale pred Carigradom, je turška vlada prodala neki nemški trdku za celih — 62.000 turških fantov.

Srbi proti Črnogori. V Belemgradu so se te dni vršile velike demonstracije zaradi smetnih obsedeb v črnogorskem zarotniškem procesu.

Minister Schreiner na grobu svoje ma-tere. Nedavno temu se je vršil v Nemtiku (kustovski okraj) na Češkem pogreb matere nemškega ministra krajana dr. Schreinerja. Pogreba se je udeležilo veliko občinstva iz vse okolice, ki je prišlo iz radovednosti, da vidi znanega avstrijskega „državnika“. Mini-ster Schreiner, ko je prišel v češko okolico, je govoril s svojimi znanici v svojem češkem materinskem jeziku. Na pogrebu so se pele češke žalostinke, ki so na sree ministrovo le toliko vplivale, da je hvalil pieteto, s katero je češko ljudstvo sprejelo h grobu njegovo mato, ki je do smrti govorila samo češki.

MALI OGLASI :
se računajo po 3 stot. besedo; mastno
tiskane besede se računajo enkrat več.
Najmanjša pristojbina stane 40 stotink.
Plača se takoj.

Modistinja izdeluje in ima na razpolago ele-gantne najnoveje ženske klobuke vsake oblike po K 7. Trst, ul. Nuova 45, III. nad, 2111

Gostilničar Kulot „Pri treh prijateljih“ v Gorici, ulica Caserma št. 11, se priporoča z dobro kuhinjo in izvrstnim viom. 1322

Krojačnica za moške obleke išče pol-delavko in učenko. — Ulica Farneto 28, Trst. 2158

Proda se prodajalnica zelenjave. Ulica Molin Grande št. 31, Trst. 2159

Soba meblirana se odda v najem v ulici Belve-dre 57. III. nad. — Za poizvedbe od 4 do 8 ure zvečer vsaki dan. 2157

Babica Josipina Stok sprejema porodnice v hišo Kjadin št. 208, Sv. Alojzij. 2153

Posteljna : mokrota.
Popolno ozdravljenje zajamčeno. Brezplač-na navodila. Naznaniti je starost in spol. Mnogo zahvalnih pism na razpolago. — Zdravniško priporočeno.
Institut „SANITAS“
Velburg P. 345. — Bavarsko.

Nova prodajalnica ur in dragocenosti
G. BUCHER
(ex drug Drag. Vekjeta)
CORSO šte. 36 — TRST
Najprej prijetna prodaja. **BLAT VIKTOR.**
Bogat izbor zlatarstva, srebrnina, dragocenosti in žepnih ur. Kupuje in zmenjuje stare sate in sčre z novimi predmeti. — Sprejema naročila in popravila vsakovrstne, srebrnino in žepne ure. **Čeno zmerno.**

Tvornica --- dežnikov
PAOLO MINOLA
je preskrbljena ob
priliki preselitve na **Corso šte. 37** tik tvrde
GREINITZ
Z raznovrstn. dežniki
od najnavadnejše do najfinejše vrste.

Velika zaloga praznih buteljk
TRST, Via delle Ombrelle 5. - Telefon št. 71, Romano II.
GUIDO e UGO COEN
100.000 buteljk od šampanjca za refošk. Prodajajo in kupujejo se buteljke vsake vrste za refošk, šampanje, bordeaux, rensko vino, konjak itd. — Velika zaloga buteljk od pol litra in 1 in pol litra. Damjane iz stekla opletene. Prevzamejo se dopošiljave na deželo. Kupuje razbito steklo vsake vrste.

Prvo primorsko podjetje za prevažanje pohištva in spedicij. podjetje
Rudolf Exner, Trst
VIA DELLA STAZIONE šte. 17
Filijalke: v PULI, GORICI, REKI in GRADEŽU
Prevažanje pohištva na vse kraje tu- in inozemstva v zaprtih patentnih vozovih za pohištvo, dolgih 6 do 8 metrov.
Pošiljanje predmetov, ki se jemljejo na potovanje in prevažanje blaga na vse svetovne proge. Sprejema se tudi pohištvo in druge predmete v shrambo v lastna za to pripravljena suha skladišča.
EDINI TRŽAŠKI ZAVOD ZA ČIŠČENJE „VACUM CLEANER“
IN SHRANJEVANJE PREPROG
Točna in solidna postrežba.

PANIFICIO
renomirana tvornica za pečenje izvrstnega
čajnega in dezertnega kruha.

NOVO POGREBNO PODJETJE H. STIBIEL in drug
se je preselilo na
Corso 49 (Piazza Goldoni)
z bogato opremo za vsako-vrstni pogreb. in prodajal-nico mrtvaških predmetov in vsa-kovrstnih vencev iz umetnih cvetlic perle, porcelana. — Velika zaloga
voščenih sveč
Prodaja za dodelo in drobno.

Josip Stolf mizaraki mojster, Trst, ulica Belvedere šte. 8, izvršuje vsakovrstna mizaraka dela.

Giuseppe Grisi
Uvoz in izvoz jajc in perutnine
— Izključna prodaja perutnine —
Trst - ulica Campanile št. 15
vis-à-vis Alberti
O priliki Binkoštnih praznikov veliki dohodi kokiši. Specialiteta: letošnji piščanec za pečenje in praženje. Poultards, gosli (stare tri leta), kakor tudi PURANI.

Hočete se prepričati?
obiščite velika skladišča
Marije ud. Salarini
Ponte della Fabra 2 | ul. Poste Nuove
(vokal Torrente) Alla città di Londra
Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke k stumi za otroke. Površniki, močne jope, kožuli in rernih paletotov. Obleke za dom in delo. Delavske obleke. Tirolski loden. Nepremočljivi plašči (pristni ugledski) Specialiteta: blago tu- in inozemskih tovarn. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

Zaloga in izdelovalnica glasovirjev
C. Olivo, Trst
ulica Geppa 16, I. nadst.
Glasovirji in Pianini — Orkestroni zadnjih novosti
Prodaja — Menjava — Posojuje.
Uglašanja in popraviljanja. — Cene zmerno.

ALEKS. FRANC MAYER - TRST
žgalnica kave
TELEFON 1743.
Najboljši vir za dobivanje pečene kave

! Emporij!
„ALLA MODA TRIESTINA“
Trst - ulica Farneto šte. 4.
Včeraj 1. decembra 1909 odprla se je
NOVA "PRODAJALNICA
manifakturnega blaga
ter blaga vsake vrste, konfekcionira-nega, kakor tudi drobnarije. Lastna iz-delovalnica. Krojačnica za ženske izdelke.
Veliko iznenadenje!
!! Cela oprema za neveste zastonj !!
Se priporoča trdka **BORSATTI & Co**

Posestniki pisanih strojev.
Kdor se hoče izogniti nadležnim in dragim popravam ter želi ohraniti pisalni stroj v popolnem redu in brezhibnem stanju naj ne zamudi naročiti se za mesečno čistjenje in vzdrževanje pisanih strojev, s čimer se zajamči stroj za neomejen čas in trajno delovanje. CENA K 1.— na mesec za stroj.
Alfred Kubiček, Trst
Corso šte. 23, prvo nadstropje.
(Popravljalnica pisanih strojev s zalogo pečatov barv, trakov itd. itd.)

Ni treba več užigalic!
En sam pritisk proizvoda ogenj!
Imperator
Žepni užigalec in on enemu elegantna, najdneje ni-klavna, jednostavna, a vrlo praktična stekljica, za prižigati s e. o. roko, absolutno varna, trajna mnogo let. Cena i komad K 3.—, 3 komadi K 8.25, 6 komadov K 15.— Poleg vsakega komada natan-čen opila. Pošilja se proti naprej poslani dotični svoti franco, ali priporo-čeno (35 vinarjev več).
Exnorthaus Königsberg 607 Oerska

Iščemo gospodinje, ki bi kupile dobro blago po nizki ceni. 40 m. 5—12 m dolgih, lepo izbranih ostankov, od posteljnih pregrinjaj, Zefira, tkanine po povzetju K 20— poštine prosto. 140/200 cm rjuhe 1/2 ducate K 11.—
Neugajajoče blago se sprejme nazaj proti po-vračilu zneska.
Slovenska tkalnica J. V. Č. K. K.
Josef Vlach Červ. Hor. Kostelec — Kr-konoško gorovje

Edina od c. kr. namestništva avtoriza-vana obrt za pokončavanje podgan, miši lisic, krtev in vseh mrčesov, stenje in vseh drugih živali
CARLO JENULL
Dela in zalega TRST, ulica Tesa šte. 30 pritličje.

Podpisani naznanjam slavn. občinstvu, da sem otvoril znano gostilno

„Pri Valentinu“
Barriera vecohla šte. 34.
Tečil bom pristna vina. — Dobra domača kuhinja cenj. gostom vedno na razpolago
Za obilen obisk se toplo priporoča
A. DEKLEVA.

Umetni zobje
Plombiranje zobov.
Izdiranje zobov brez
vsake bolečine
v zobozdravniškem kabinetu
Dr. J. Čermák in G. Zusche
TRST
ulica della Caserma šte. 12, II. nadst.